

ΞΕΝΑΓΗΣΗ

Σας καλημερίζουμε και σας ευχαριστούμε που ήλθατε για να σας ξεναγήσουμε:

Βρισκόμαστε στο περίβολο του Αρχαιολογικού Μουσείου Πειραιά και μπροστά από το ελληνιστικό θέατρο της Ζέας. Το Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά και το αρχαίο θέατρο συναποτελούν ένα **πρωτότυπο δίδυμο μνημείο**.

Στην πραγματικότητα βλέπουμε κατάλοιπα του θεάτρου το οποίο ήταν **το δεύτερο θέατρο** της πόλης στα αρχαία χρόνια καθώς υπήρχε ένα μεγαλύτερο : το **Διονυσιακό** θέατρο όπως το ονόμαζαν και βρισκόταν στο λόφο της σημερινής Καστέλας .

Ενώ είχαν ανακαλυφθεί από την αρχαιολογική υπηρεσία τα δύο τρίτα του κοίλου, η κάτοψη της ορχήστρας και της σκηνής του **Διονυσιακού θεάτρου της Καστέλας** μεσολάβησαν δυστυχώς οι ιδιοκτήτες του οικοπέδου και παρεμπόδισαν τη συνέχιση των εργασιών.

Βόρεια του θεάτρου της Ζέας παρατηρούμε **δύο** κτήρια: δεξιά μας ένα μικρότερο και παλαιότερο με είσοδο από την οδό Φιλελλήνων και είναι το **πρώτο Αρχαιολογικό Μουσείο του Πειραιά** που ιδρύθηκε **το 1935 από το Πειραιϊκό Σύνδεσμο** και σήμερα χρησιμοποιείται ως αποθήκη γλυπτών.

Και αριστερά μας βλέπουμε το σημερινό μουσείο ένα διώροφο κτήριο το οποίο ιδρύθηκε το 1966 ως επέκταση του παλαιού.

Νότια του αρχαιολογικού χώρου του θεάτρου της Ζέας λειτουργεί **υπαίθρια έκθεση γλυπτών** σε στέγαστρο.

Το θέατρο της Ζέας κατασκευάστηκε στους Μακεδονικούς χρόνους (αρχές του 3ου αι. π. Χ.) ή το 2ο αιώνα π.Χ. σύμφωνα με άλλες πηγές. Ως **πρότυπό** του είχε το μεγάλο Διονυσιακό θέατρο της Αθήνας. Το **υλικό κατασκευής** του θεάτρου είναι ο υποκίτρινος **Πειραιϊκός λίθος**..

Αποτελούνταν από το **κοίλο**, την **ορχήστρα** και το **σκηνικό οικοδόμημα** δηλ. από τη γνωστή τριμερή δομή όλων των θεάτρων της εποχής.

Ένα μέρος του κοίλου ήταν θεμελιωμένο σε φυσικό βράχο. Τα εδώλια στο ψηλότερο τμήμα του στηρίζονταν σε τεχνητή λίθινη θεμελίωση καλυμμένη με χώμα.

Η διάμετρος του κοίλου ήταν 66.5 μ. και αποτελούνταν από 13 **κερκίδες** και 14 **κλίμακες**.

Το κατώτερο επίπεδο του κοίλου πιθανώς χρησίμευε ως διάδρομος, ενώ το ακριβώς επόμενο τμήμα του πρέπει να αποτελούσε τη βάση της πρώτης σειράς των εδωλίων(θέσεων).

Ανάμεσα στο κοίλο και στην ορχήστρα υπήρχε ένας λίθινος αγωγός για να απομακρύνονται τα νερά της βροχής και να μην πλημμυρίζει η ορχήστρα.

Η ορχήστρα έχει σχήμα πετάλου, λαξευμένη-σκαλισμένη στο βράχο με διάμετρο στη βόρεια πλευρά 23,4 μ. και στην ανατολική 16,34 μ.

Η σκηνή είναι ορθογώνια με μήκος 36 μ. και πλάτος 4,80 μ. Στο μπροστινό τοίχο υπήρχαν θύρες-πόρτες για να συνδέουν τη σκηνή με το εσωτερικό χώρο του προσκήνιου. Το προσκήνιο πλασιωνόταν αριστερά και δεξιά από τα παρασκήνια. Ανάμεσα στο κοίλο και τα παρασκήνια διαμορφώνονταν οι δύο πάροδοι (διάδρομοι) δεξιά και αριστερά από τη σκηνή που οδηγούσαν στην ορχήστρα

Οι ανασκαφές ξεκίνησαν το 1881 με τον Δημήτριο Φίλιο κα συνεχίστηκαν σταδιακά.

Εκτός από λίγα θραύσματα και ίχνη της θεμελίωσης του θεάτρου δε βρέθηκαν στις ανασκαφές εδώλια και θρόνοι. Σήμερα μπορούμε να παρατηρήσουμε πως έχουν απομείνει μερικά υποπόδια από τις προεδρίες (τα καθίσματα των επώνυμων στην πρώτη σειρά), κάποιες θέσεις και χαράγματα στον βράχο, που υποδηλώνουν σημεία των κερκίδων. Από το σκηνικό οικοδόμημα διατηρούνται ελάχιστα κατάλοιπα.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σας αναφέρουμε παλαιότερες χρήσεις του θεάτρου:

Το 1901 η Αρχαιολογική Εταιρεία, παραχώρησε το χώρο του σημερινού Μουσείου στον Πειραιϊκό Σύνδεσμο για να ιδρύσει εκεί το γυμναστήριό του.

Ο Πειραιϊκός Σύνδεσμος ως αντάλλαγμα έπρεπε να κτίσει στη βορινή πλευρά της έκτασης ένα μουσείο ώστε να φυλάσσονται όλα τα αρχαία που βρίσκονταν στην περιφέρεια του Πειραιά δηλ. έτσι κτίστηκε το Παλαιό Αρχαιολογικό Μουσείο.

Ο χώρος γύρω από το κυκλικό αμφιθέατρο, θεωρήθηκε ότι «περίσσευε» και τοποθετήθηκαν εκεί όργανα γυμναστικής.

Συνεπώς η έκταση αυτή γύρω από το αρχαίο θέατρο μεταβλήθηκε σε ένα μεγάλο γυμναστήριο. Από τις ανασκαφές του 1881 διασώζονταν οι γραμμές της σκηνής, των παρόδων, ίχνη από τις κλίμακες και τα εδώλια του κοίλου του αρχαίου θεάτρου.

Η νεολαία του Πειραιά συγκεντρώθηκε με ενθουσιασμό στο χώρο αυτό καθώς συνυπήρχαν διαφορετικά είδη αθλητισμού εκτός από τον κλασσικό, αθλοπαιδιές, γυναικείος αθλητισμός, αγωνιστική γυμναστική, πάλη, πυγμαχία, άρση βαρών, σκοποβολή

και ξιφασκία. Επίσης λειτουργούσε **και ιατρικό γραφείο** το οποίο πρόσφερε υπηρεσίες στους αθλούμενους και ίσως να ήταν το πρώτο σε όλη την Ελλάδα.

Κατά καιρούς βέβαια **υπήρχαν κάποιες μεμονωμένες αντιδράσεις** που δειλά ζητούσαν το θέατρο να λειτουργεί **ως χώρος θεατρικών παραστάσεων** και όχι ως γυμναστήριο.

Μέχρι που στις **29 Μαΐου του 1927 ημέρα Κυριακή**, φτάνει στον Πειραιά ο ποιητής και διανοούμενος **Άγγελος Σικελιανός** μαζί με τη σύζυγό του **Εύα Πάλμερ**, προσκεκλημένος του **Λογοτεχνικού και Καλλιτεχνικού Ομίλου Πειραιά**. Ο Σικελιανός έδινε διαλέξεις στις πόλεις για να προωθήσει τη «Δελφική ιδέα» Ο ποιητής οραματιζόταν την παγκόσμια ειρήνη και την αδελφοσύνη όλων των λαών. Το πρόγραμμά του περιελάμβανε ομιλία στο **«Γυμναστήριο του Πειραιά»** με είσοδο ελεύθερη.

Ο Σικελιανός όταν έφτασε στο χώρο όπου θα μιλούσε, δηλ. εδώ **αντίκρισε** τη θεατρική κατασκευή του 2^{ου} αιώνα π. Χ., και **πρότεινε** στους Πειραιώτες **αφού διαμορφωθεί κατάλληλα ο χώρος** να αναδείξουν και να **μετατρέψουν** το μοναδικό σωζόμενο αρχαίο θέατρο στον Πειραιά σε **ενεργό θέατρο..**

Σύστησε **να γκρεμιστεί** οτιδήποτε εμπόδιζε τη θέα από τη Φιλελλήνων μέχρι τη Χαριλάου Τρικούπη όπως μαντρότοιχοι κ.α. και **να τοποθετηθούν κιγκλιδώματα** δηλ. φράχτης ώστε συγχρόνως να εξασφαλίζεται και η **προστασία του θεάτρου**. Στο τέλος της εκδήλωσης παίχθηκε μια σκηνή αρχαίας τραγωδίας στο αρχαίο θέατρο της Ζέας.

Πρόκειται για την πρώτη παράσταση που δόθηκε εκεί στη σύγχρονη εποχή.

Το **γυμναστήριο** λειτουργούσε κανονικά όλη τη **μεταπολεμική εποχή**.

Επίσης βρήκαμε φωτογραφίες που δείχνουν πως υπήρχε γήπεδο μπάσκετ με τσιμεντένια κερκίδα στη θέση που ανεγέρθηκε το νέο σημερινό Αρχαιολογικό Μουσείο. Στην Κατοχή ο χώρος αυτός χρησιμοποιήθηκε ως σταθμός αυτοκινήτων μιας και οι Γερμανοί είχαν επιτάξει και μεγάλο τμήμα της απέναντι Ελληνογαλλικής Σχολής του Αγίου Παύλου.

Στα 1959 παραχωρήθηκε το θέατρο στη **Δόρα Στράτου** για τις χορευτικές παραστάσεις των λαϊκών της μπαλέτων. Πάνω στο αρχαίο θέατρο στήθηκε μια πρόχειρη **σιδεροκατασκευή** για να εξυπηρετούνται οι ανάγκες των εκδηλώσεων.

Δίπλα, κατασκευάστηκε ένα εξίσου **πρόχειρο οίκημα** με στέγη από λαμαρίνα που χρησίμευε ως αποδυτήριο των χορευτών των λαϊκών συγκροτημάτων της Δόρας Στράτου.

Το Νοέμβριο του 2016 το **Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (ΚΑΣ)** **ενέκρινε τη μερική αποκατάσταση** του αρχαίου θεάτρου.

Προβλέπεται η **αναπαράσταση του κοίλου** με μια **μεταλλική κατασκευή** η οποία θα **στηρίζεται στα αρχαία κατάλοιπα**. Σε κάποια μέρη αυτά τα **κατάλοιπα** θα είναι **ορατά**, ενώ τα σύγχρονα καθίσματα θα γίνουν από ξύλο.

Το μεταλλικό πλέγμα για την κατασκευή των θέσεων θα είναι αναστρέψιμο δηλ θα μπορεί να διορθωθεί, θα τοποθετηθεί σε έξι σειρές και η χωρητικότητα του μνημείου θα είναι 600 θεατές.

Τελειώνοντας σας ανακοινώνουμε πως:

Εμείς οι μαθητές της Στ' τάξης του 55ου Δ. Σ. Πειραιά συμφωνήσαμε ομόφωνα

ότι επιβάλλεται η άμεση προστασία –ανάδειξη- ανακατασκευή και αξιοποίηση του αρχαίου θεάτρου της Ζέας που πρώτος από όλους ο Άγγελος Σικελιανός οραματίστηκε καθώς είναι το μοναδικό αρχαίο δημόσιο κτήριο που έχει διασωθεί στον Πειραιά.

Συμβάλλοντας και εμείς στην ανάδειξη του αρχαίου θεάτρου σας ξεναγήσαμε για να το γνωρίσετε και τώρα θα σας μοιράσουμε ένα ενημερωτικό έντυπο με τις σημαντικότερες πληροφορίες.

Και θέλοντας να αξιοποιήσουμε το αρχαίο θέατρο

θα παρουσιάσουμε στις αρχές του Ιουνίου την κωμωδία του Αριστοφάνη : «Πλούτος»

Σας ευχαριστούμε

Κυριακή, 4 Μαρτίου 2018

Πηγές

<https://www.slideshare.net/vasilikiarvan/ss-41394419>

http://dimitriskrasonikolakis.blogspot.gr/2013/09/blog-post_7420.html

<http://mlp-blo-g-spot.blogspot.gr/2010/09/ArchaeologicalMuseumPiraeus.html>

http://pireorama.blogspot.gr/2017/01/blog-post_10.html

www.diazoma.gr/deltia-tyrou/υπογραφή-της-προγραμματικής-σύμβαση-2/